

bijenteelt

verschijnt maandelijks • jaargang 3 • juni 1967 - 6

**maandblad van de bijenhoudersbonden a.b.t.b., l.l.t.b. en n.c.b.
en de vereniging tot bevordering der bijenteelt in nederland**

Een greep uit onze PRIJSLIJST

VOOR HET BEHANDELEN VAN VOLKEN

100. **Bijenveger**, oersterke kwaliteit f 2,—
 101. **Raampjeslichter** met schraapmes, ons eigen fabrikaat f 1,85
 102. **Raampjesgreep Simplex** f 3,70
 103. **Raampjesstang Alberti** f 4,20

SUPER KUNSTRAAT

110. **Broedkamerformaat voor ramen met spleet**, per kg f 7,—
 111. **Broedkamerformaat, voor ramen zonder spleet**, per kg f 7,—
 112. **Honingkamerformaat, voor ramen met spleet**, per kg f 7,—
 113. **Honingkamerformaat, voor ramen zonder spleet**, per kg f 7,—
 115. **Gewapende kunststraat**, broedkamerformaat, per kg f 10,—
 116. **Gewapende kunststraat**, honingkamerformaat, per kg f 10,—

INZETTEN VAN KUNSTRAAT

120. **Raampjesdraad**, klos van ongeveer 100 gram f 1,—
 121. **Raampjesdraad**, klos van ongeveer 250 gram f 2,—
 122. **Gaatjesapparaat met afstandbeugel**. Eenmaal ingesteld komen alle gaatjes op de juiste plaats. De naald komt automatisch naar boven om desgewenst de metalen oogjes op te nemen, zie no. 127 en 128 f 9,—
 123. **Tafelklem** om no. 122 rotsvast op de tafel te klemmen f 1,95
 124. **Gaatjespriem** (els) f 1,—
 125. **Spoorwieltje met kolf**, voor het insmelten van

- draad in de kunststraat als men dat niet elektrisch doet met no. 129 of 10 3. f 2,50
 126. **Giedampje Blitz**, in geheel nieuwe koperen uitvoering f 11,—
 127. **100 Metalen oogjes** f 0,60
 128. **1000 metalen oogjes** f 4,—
 Deze oogjes voorkomen het insnijden van de draad in het hout, kunnen met no. 122 automatisch in de gaatjes worden aangebracht.
 129. **Elektrische kunststraatsmelter**, transformator. Nooit met pennetjes tegen elkaar leggen, het kan doorbranden van de wikkeling tot gevolg hebben! f 19,75
 131. **Spleetopener**, spalkt de spleet van raampjes met zaagspleet open voor het opnemen van de kunststraat f 1,50
 132. **Insmeltplankje**, broedkamerformaat f 1,25
 133. **Insmeltplankje**, honingkamerformaat f 1,—

VOOR DE HONINGOOGST

210. **Bijenuitlaat** f 1,60
 211. **Ontzegelbak**, met stander voor 8 ontzegelde raten f 32,—
 212. **Ontzegelbak**, zonder stander f 25,—
 213. **Ontzegelvork**, roestvrij stalen naalden in kunsthars handvat f 4,50
 215. **Kolbtoestel** voor het slingerbaar maken van de heidehoning. Het apparaat heeft meer dan 50 vernikkelde pennen precies op celafstand f 30,—
 216. **Ericaborstel**, vervangt voor de kleine imker een kolbtoestel f 7,—
 217. **Dubbele honingzeef** van ons bekende model f 8,—
 218. **Kaasdoek** voor het zeven van honing, 75 x 75 cm f 1,—
 219. **Honingspatel**, voor het uitscheppen van gekristalliseerde honing, oersterk en roestvrij, zolang de voorraad strekt f 7,25

HET GROTE BIJENBOEK is uitverkocht en wordt niet herdrukt.

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS - WAGENINGEN

Enkele tips

Weet U, dat „Boxtel” tegenwoordig ook ijszazijn levert, ter bestrijding van Nosema en ter bestrijding van wasmot. Met behulp van ijszazijn kunt U niet bevolkte kasten en raten ontsmetten.

U doet een kleine hoeveelheid ijszazijn op een schoteltje en plaatst dit boven op de ramen. Sluit daarna de kast goed af. In een dag tijd verdampt de ijszazijn en kunt U de kasten weer ontlichten. Na 2 dagen luchten is er voor de bijen zeker geen gevaar meer. Past U echter goed op, ijszazijn is agressief en tast metalen aan (daarom niet in een ijzeren bakje doen). Ook voor de handen en kleren kan ijszazijn nadelige gevolgen hebben.

Een doeltreffend middel voor slechts f 0,90 per flesje.

Wist U, dat „Boxtel” ook een uitstekend middel „ELYNOL” heeft om de handen te zuiveren van was. Bij gebruik hiervan vliegt de was van Uw handen zonder enige moeite. U kunt „ELYNOL” verdunnen met water in een verhouding van 1 : 10. Met een klein flesje „ELYNOL” kunt U daardoor toch lange tijd vooruit. Verkrijgbaar voor slechts f 0,90 per flesje.

Wist U dat „Boxtel” ongekend hoge prijzen voor Uw was betaalt.

- Ruwe was f 1,20
 Zegelwas f 1,80
 Zuiver was f 4,50

Wist U dat Uw suikerbestellingen reeds voor 31 mei aan Boxtel moest zijn doorgegeven.

n.v. Honingzemerij „HET ZUIDEN”

BOXTEL - Postbus 2 - Tel. 0 4106 - 2306

BIJENTEELT

Maandblad van de Bijenhou-
dersbond van de L.L.T.B.,
de Bijenhoudersbond van de
N.C.B., de Imkersbond van de
A.B.T.B. en de Vereniging tot
bevordering der Bijenteelt in
Nederland.

*

Redactie:

P. A. M. van Dongen, Rave-
lijn 4, Steenberg en R. P.
W. Assink, Enschede; J. Beyer,
ningen (eindredacteur).

*

Redactiecommissie:

W. Assink, Enschede; J. Beyer,
Heerlen; P. L. Lammers, Oss
en H. G. Maagendans, Arnhem.

*

Adviseur:

De rijksbijenconsulent.

*

Advertenties en Speurbijtjes:

N.V. van Maastricht en Verhoe-
ven, Oude Kraan 16, Arnhem.

*

Verschlindag:

De eerste woensdag van de
maand.

*

Inzending kopij:

Vóór de 19e der maand.

Nieuwe leden, adreswijzigingen, abonnementen, bestuurszaken enz.:

Voor de A.B.T.B.:
Imkersbond A.B.T.B.,
Postbus 129, Arnhem.

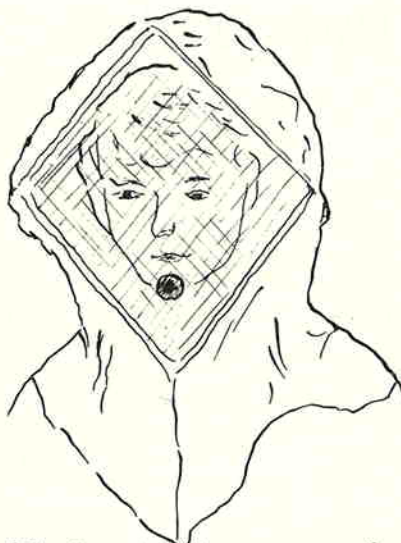
Voor de L.L.T.B.:
Bijenhoudersbond L.L.T.B.,
Klompstraat 21, Heerlen.

Voor de N.C.B.:
Bijenhoudersbond N.C.B.,
Spoorlaan 50, Tilburg.

Voor de Vereniging tot
Bevordering der Bijenteelt:
Bijenhuis, Wageningen.



de Imkersdag in Assen



Wij zijn niet bang, --- bang!

MET TENTOONSTELLING EN RONDRIJ

In aansluiting op de eerste aan-
kondiging in het voorgaande
MAANDSCHRIFT kunnen wij
u inmiddels iets meer over de
imkersdag vertellen en wel:

De imkersdag wordt op 2 sep-
tember in Assen gehouden in
„BELLEVUE”, dat aan de rand
van het mooie Asserbos ligt. In
Bellevue, met zijn ruime par-
keergelegenheid, worden gere-
geld congressen gehouden, zo-
dat de accommodatie en de res-
tauratie er op ingericht zijn,
grote aantallen personen te ont-
vangen.

Ter gelegenheid van de imkers-
dag wordt tevens een grote ten-
toonstelling gehouden in samen-
werking met een vijftal vereni-
gingen op het gebied van plan-
ten en bloemen, vogels en vis-
sen, onze natuur en de bijen.

Uiteraard zullen ook onze gas-
ten in de gelegenheid gesteld
worden hier een kijkje te ne-
men.

's Middags staat een rondrit
door ons mooie Drenthe op het
programma met o.a. een bezoek
aan de Kraloërheide. Op dit
heide-complex van 1500 ha.
wordt een kudde van \pm 500
originele Drentse heideschapen
gehouden, die dan tevens be-
zichtigd kunnen worden.

*Het volledige programma wordt
gepubliceerd in het juli-augus-
tusnummer van ons maandschrift.*

Wij zullen zorgen voor een aan-
trekkelijk programma op 2 sep-
tember.

Houd u daarom deze dag nu
reeds vrij.

J. H. Lubbers, Secr.

Jaarvergadering

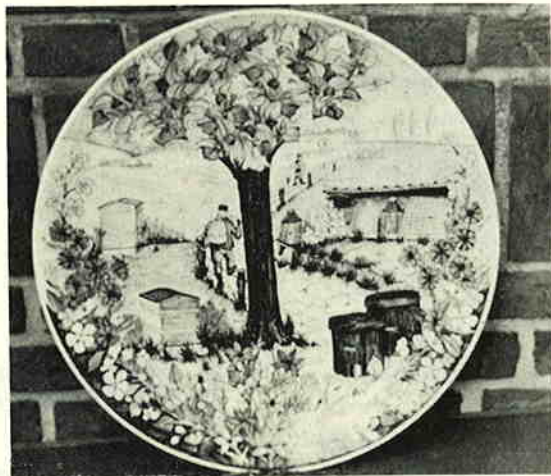
van de BIJENHOUDERSBOND van de L.L.T.B.
ROERMOND, gehouden op 6 mei 1967

Het zal het hoofdbestuur van de Limburgse Bond „deugd” gedaan hebben, dat er niet alleen een geweldige opkomst was, maar dat de vergadering in een zeer prettige sfeer verliep, met opbouwende kritiek, maar vooral veel opbouwende voorstellen.

We menen, dat de „Mijtdepressie” voorbij is en we hopen, dat ze niet terug zal keren, zeker niet door onvoorzichtigheid der eigen leden. We meenden voortdurend een triomfantelijk lachje te constateren bij ir. Mommers. Het ziet er voorlopig naar uit, dat hij gelijk gaat krijgen. Daar hebben wij overigens nooit aan getwijfeld, maar de Limburgers zat het reisverbod erg hoog. De meesten mogen nu reizen, alleen moet het even gevraagd worden (zonder asjeblijf te spelen).

Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om mgr. ir. H. Bemelmans vanwege zijn 50-jarig Priesterjubileum in het zonnetje te zetten. Deze grote pionier werd vanwege zijn aandeel in de bijenteelt gehuldigd en als aandenken werd hem een schitterend wandbord aangeboden. (Vervaardigd door G. Harren bij de Sfinx te Maastricht). We wensen mgr. Bemelmans nog vele jaren en menselijkerwijze gesproken zullen er dat nog tientallen zijn.

Enkele voorstellen en opmerkingen: Een weekend voor imkers op Ambrosiushoeve vond men beter, dan de imkersdag vervangen door studiedagen. De Imkersdag is een imkersfamiliedag, waar niet al te zware praat verkocht moet worden. Mijziektebe-



Het wandbord dat Mgr. Bemelmans werd aangeboden

strijding, door een reisverbod tot 11½ km. van de besmette stand (Duitse methode) vond geen genade bij ir. Mommers. Er zijn momenteel 7 kringen, die erg actief zijn. Het zouden er 11 of 12 moeten worden. We hebben de indruk, dat de jeugd hier een belangrijk aandeel in heeft. (Horst, Roermond en nog enkele waarvan we door het Alg. Ned. niet konden uitmaken uit welke streek ze kwamen). Roermond krijgt een grote tentoonstelling.

Als aandenken werd in de pauze een foto gemaakt, waarbij het niet lukte van alle bezoekers het haar op de foto te krijgen.

Bijna 1000 leden telt de bond en er werd 11.000 kg. honing geleverd in 1966. Voorzitter Laumans met zijn twee handen: secretaris Beyer kunnen op een vruchtbaar jaar terugzien en de vergadering doet verwachten, dat het nachtegaaltje zal moeten zwijgen in 1967, omdat de zon nog verder zal opgaan in de Limburgse bijenteelt. Pam.

De steunpilaren van de Limburgse Bijenbond



Sterft de imkerij uit in Nederland?

Naar aanleiding van het artikeltje van de heer H. P. Dekkers te Loon op Zand onder bovenstaande titel, in het aprilnummer van dit jaar, wil ik het volgende opmerken.

Jammer dat de heer Dekkers de plaatselijke bouwverordening niet even heeft opgevraagd, tegen betaling van de gemeentelijke legesgelden. Hij had hierin dan kunnen lezen, wanneer een bouwaanvraag of bouwvergunning strikt noodzakelijk is. Ik vrees echter dat de plaatselijke bouwverordening wel het recht zal geven tot afbraak van het „BOUWWERK!!!“ over te gaan; hoewel... met de woningwet en de bouwverordening in de hand, het bouwsel van de heer Dekkers als „BOUWWERK!!!“ door het gemeentebestuur gekwalificeerd, als zodanig nog wel eens aanvaardbaar zou kunnen zijn, met het gevolg, dat er in het geheel geen bouwvergunning nodig was, omdat er in de strikte zin der wet geen „bouwwerk“ wordt opgericht.

Er bestaan n.l. minimum afmetingen binnen welke men zonder vergunning een „gebouw“ of „getimmerte“ mag oprichten.

In verband met bovenstaande vraag ik mezelf af: Is Loon op Zand een dergelijke „WERELDSTAD“ dat, „alles“ — ik leg de nadruk op „alles“ — zo strikt ambtelijk wordt behandeld?? Was het niet véél eenvoudiger geweest en voor de heer Dekkers veel gemoedelijker, dat de directeur van Bouw en Woningtoezicht hem in alle gemoede en „Brabantse gemoedelijkheid“!? even gewezen had op zijn nalatigheden bovenal op diens onwetendheid van een bouwverordening en een bouwvergunning voor een bijenhal??

Na een dergelijke „tip“ had dan de heer Dekkers alsnog een bouwvergunning kunnen aanvragen en was veel narigheid voorkomen.

We hebben nogal een tamelijk goed honingjaar gehad op de heide, gelukkig! Een oud Brabants spreekwoord zegt:

„Ge vangt meer bieën met ne lepel honing, dan met 'n vat azijn“.

Als de heer Dekkers dit spreekwoord voor de winter eens op de mensen had toegepast!

M. J. Vriends, Maarheeze.

Imkersdag 1967

TE VALKENBURG

op 2 september 1967

De R.K. Bond van Bijenhouders N.C.B. te Tilburg, de Imkersbond van de A.B.T.B. Arnhem en de Bond van Bijenhouders v. d. L.L.T.B. Roermond, houden gezamenlijk op 2 september 1967 hun IMKERSDAG te Valkenburg.

Valkenburg gelegen in Zuid-Limburg is een toeristenplaats bij uitstek en biedt vele bezienswaardigheden voor iedere bezoeker.

Wij noemen slechts de Gemeentegrot en de Steenkolenmijn. De Gemeentegrot heeft een uitgestrekt onderaards gangenstelsel, niet door de natuur gevormd, doch geheel door mensenhanden uitgehouwen in de zachte mergelsteen. De Romeinen haalden er reeds de bouwstof voor hun villa's en verdedigingswerken. Er heerst een constante temperatuur van plm. 14°. Merkwaaardige natuurverschijnselen zijn, het onderaardse meer en de één-en-driedrup.

De steenkolenmijn en de Daelhemergroeve is ook bijzonder interessant. Aangezien een ondergronds bezoek aan de belangrijke industrie der steenkolen-

mijnen in deze tijd niet meer mogelijk is, werd met medewerking en onder toezicht van de Staatsmijnen een replica op ware grootte in de Valkenburgse mergelbodem uitgehouwen, terwijl ook de benodigde apparatuur voor de koolwinning werd aangebracht.

De modernisering van het ondergronds bedrijf werd op de voet gevolgd zodat men een juiste indruk krijgt van alles wat met de directe kooldelving samenhangt. Ook is hier aanwezig een fossielenverzameling. In het uitgebreide gangenstelsel van deze groeve is het ondergrondse bedrijf van een Limburgse kolenmijn natuurgetrouw nagebootst.

Het ligt in de bedoeling dat de deelnemers aan de Imkersdag, naar eigen keuze een van beide bezienswaardigheden gaan bezoeken.

De agenda van deze imkersdag is voorlopig als volgt vastgesteld:

10 uur . Mis in de kerk O. L. Vrouw van Altijd-durende Bijstand.

11 uur gezamenlijke koffietafel in het Pavilon. 12½ uur opening van de IMKERSDAG.

14 uur bezoek aan Gemeentegrot of Steenkolenmijn. Hierna verzamelen zich weer alle deelnemers in het Pavilon waar verschillende attracties worden geboden.

Omstreeks 19.00 uur sluiting van de imkersdag.

Wegvliegen van zwermen **VOORKOMEN**

De oplettende imker die weet waar hij naar uitkijken moet, kan als eerste teken van toeleg op zwermen constateren: grof werk bouwen en beleggen.

Dit heeft plaats (zowat) dertig dagen vóór het volk zwermrijp zal zijn en zijn eerste zwerm kan afgeven. Toch is het aan te bevelen dat de imker, als hij bij het eerste zwermteken en daarop volgend de intensiever wordende voorbereiding op zwermen heeft waargenomen, attent blijft op het afkomen van de zwerm. Wat kan worden toegepast om het wegvliegen, dus kwijtraken van de zwerm te voorkomen, is vele wel bekend. Maar een beginneling-imker moet ook in dit opzicht meestal nogal wat leren.

Enige voorzorgen om wegvliegen te voorkomen nadat de zwerm „zal gaan hangen” en „is aangelezen”. Toen de bijenhouderij zo goed als uitsluitend werd gepleegd met behulp van strokorven als bijenwoning, was het de imker te doen om van de eerste zwerm met oude moer en van het afgezwermde volk met jonge moer, de oude stok, honing en was te oogsten. De tweede zwerm met ook een jonge moer moest weer wintervolk, opzetter worden. Hij richtte zich er op zeker geen voorzwermen kwijt te raken, en verder te verhinderen dat van het volk meer dan een nazwerm zou afkomen. Voorzover hij natuurzwermen liet afkomen trachtte hij deze naar bepaalde plaatsen te lokken waar ze zouden aanvliegen. Daartoe plaatste hij (bodemloze) manden op palen een meter of wat meer boven de grond in de nabijheid voor zijn bijenhal. We zien ze tegenwoordig bij sommige imkers met kasten nog.

Om te voorkomen dat zwermen, die goed en wel zijn gaan hangen, zullen wegvliegen, kan men het een en ander doen.

Het veiligste is wel, de zwerm zo gauw hij op enkele bijen na een vrij dichte zwermtros heeft gemaakt in een koel gemaakte korf te scheppen.

Daarna zet men de korf met bijen zo mogelijk onder een struik uit de zon, met een stuk steen onder de rand aan de zijde van het vlieggat.

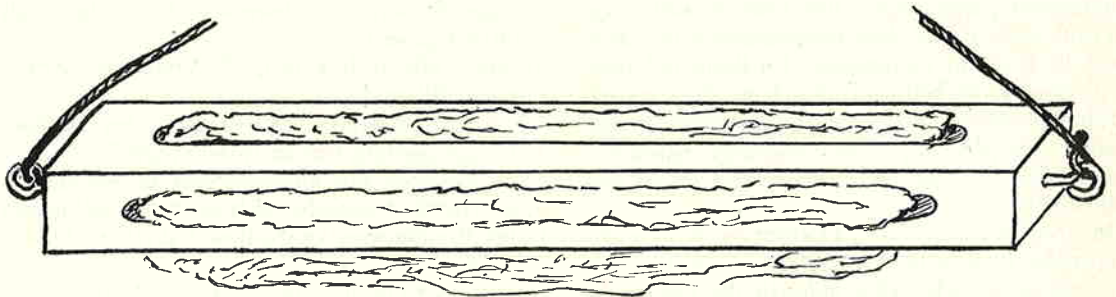
Is de imker zelf niet thuis, dan scheidt wel een van de huisgenoten of een buurman de zwerm. Durven ze dit niet te doen wegens vermeende onhandigheid of vrees voor bijensteken, dan hebben ze misschien geleerd de zwerm nat te spuiten en er een zak of keukenschort voor te hangen, zodat de zwerm niet door de zon beschenen wordt. Meestal blijft hij dan wel hangen tot de imker tegen de avond thuiskomt.

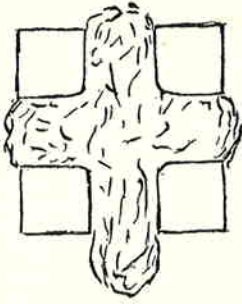
Ter bevordering van het aanlezen heeft een mij onbekende imker een heel eenvoudig lokmiddel bedacht. We troffen het in 1966 aan in de nabijheid van een zestal bijenstanden op de Peelhei. De imker had het met touw bevestigd in een van de berkenstruiken die in een groepje bijen stonden, goed tien meter voor zijn bijenstand. Onderstaande tekening geeft er voldoende idee van. De lengte bedroeg ongeveer 20 cm. De uitholling was stevig opgevuld met stukken raat. Bijgaande doorsnede-tekening moge dit nog wat verduidelijken.

Men dient bij het ophangen van dit lokapparaatje te voorkomen dat het plotseling kan kantelen. Kantelen zou tot gevolg kunnen hebben, dat de aangelezen zwerm met een snuk er af valt.

Moerknippen.

Het afkomen van de zwerm kan wel eens „een dag uit de gissing lopen”. En dan is de imker misschien niet bij de hand om de zwerm te scheppen. Er zijn dan ook bijenhouders die „de moer knippen” om kwijtraken van zwermen te voorkomen. Imkers uit de gemeente Venray, die naar het fruit in de omgeving van Hoorn reizen, maken daar een regel van. Ze gaan wel op gestelde dagen hun bijen





controleren. Maar ze willen toch ook voorkomen dat een of ander volk hen door zwermen verrast. Een geknpte moer tracht natuurlijk met de zwerm mee uit te vliegen. Wijl ze echter niet normaal vliegen kan, brengt ze het niet ver. Ze blijft niet bij de zwermbijen. Deze slaan gauw genoeg op de kast terug, omdat de moer niet bij haar is. Het is mogelijk dat de geknpte moer niet of niet ver van de vliegplank komt en met de teruggevlogen bijen weer mee naar binnen loopt.

Er zijn echter ook kwade kansen aan verbonden. Het kan namelijk voorkomen dat de geknpte moer op een afstandje van de kast terecht komt in wat ruigte. Enkele bijen zullen ze toch nog ontdekt hebben door het gewaarworden van de reuk der koninginnestof. Ze blijven bij de moer, terwijl de overige zwermbijen zijn teruggevlogen. Nu bestaat er grote kans dat de moer met de weinige bijen omkomt, soms na korte tijd. Denk maar aan nat en kou.

Een geknpte koningin kan direkt na het uitzwermen ook heel kort voor of bij een „vreemde” kast neervallen en daar binnenlopen. Dan is ze ten dode opgeschreven, omdat ze door de „vreemde” bijen wordt aangevallen en gedood.

Een paar opmerkingen: Natuurlijk zal een dag of acht na het terugvliegen van de zwerm zonder dat de moer ook weer binnenkomt een nieuwe zwerm met jonge moer kunnen afkomen. Dit zal dan een bijna dubbel grote zwerm zijn.

Men mag natuurlijk nooit een jonge nog onbevuchte moer knippen. Die moet voor uitvlucht ter paring goed kunnen vliegen.

De zwerm in fuik of val.

Een zwermfuik werd gebruikt om er de zwerm in te laten lopen zo gauw zij begon de korf te verlaten. Om de zwerm die van de kast zou gaan afvliegen direkt binnen te loodsen werd gebruik gemaakt van een zwermval. Fuik en val zijn nooit algemeen gebezigd. In verschillende boeken over bijen treft men er wel aardige foto's van aan. Ze zullen thans wel uit de tijd zijn.

Een ander middel verhindert het volledig afvliegen van de zwerm. Het bestaat hierin dat men de koningin belet met de zwermbijen buiten de kast te komen. Men zet de koningin boven een koningin-

nerooster. Of men brengt een (stuk) koninginnerooster voor het vlieggat aan. De zwerm begint dan wel af te vliegen. Maar de moer kan niet mee. Daarom slaat de zwerm dan al gauw op de kast terug. Daags daarna zal hij meestal weer een afvlucht beginnen.

Er is een nadeel verbonden aan het rooster: de bijen verliezen gemakkelijk het stuifmeel bij het binnengaan.

Het meest probate middel dat toegepast kan worden om wegvliegen van zwermen te voorkomen is: *een kunstzwerm maken.*

De kunstzwerm neemt men een tijdje voor het volk zwermrijp zal zijn. Of er al doppen in staan of niet. Zijn er al wel doppen, belegd en mogelijk in de melk staand, dan worden deze na het afzetten van de kunstzwerm allemaal verwijderd. Dit doet men om zeker te zijn op welke dag een jonge moer uitgelopen zal zijn.

Heeft men een kunstzwerm met de leggende koningin genomen, — gewoonlijk noemt men die 'n veger — dan moet het overblijvende (groot) gedeelte van het volk — laat dat maar moedervolk noemen — redcellen aanzetten om een nieuwe koningin te krijgen. Dit overblijvende moedervolk met broed in alle stadia is gelijk te stellen met een kunstzwerm zonder moer, dus een broedaflegger. Die wordt „warm gezet” als hij zijn oorspronkelijke standplaats behoudt, of „koud gezet” als men hem een andere standplaats geeft. Koud gezet binnen een afstand van een paar km. zal hij zijn vliegbijen kwijtraken. Warm gezet krijgt hij de vliegbijen van de afgenomen kunstzwerm, indien deze op korte afstand koud gezet wordt.

Wat men het moedervolk ontleemt kan ook broedaflegger zijn, als men bijen, broed en eitjes van het moedervolk afneemt en het overschot de moer laat houden.

Voor de imker die alleen het weekeinde ter beschikking heeft om zijn bijenvolken te controleren en verzorgen is een kunstzwerm maken het middel bij uitstek om te beletten dat hem een zwerm ontsnapt. En dat zit er voor hem precies in, om de zwerm te behouden en nazwermen van het moedervolk te voorkomen.

Stel maar dat hij een veger maakt op zondag 14 mei, en alle doppen in het moedervolk, als die aanwezig zijn, uitbreekt. Dan zal op zaterdag 27 mei — dertien dagen na het nemen van de veger — al een jonge moer uitgelopen zijn, die tuut. Nu breekt hij alle nog aanwezige doppen uit. Het zwermen is dan afgelopen.

Zou de imker stel maar op zondag 21 mei als kunstzwerm een broedaflegger maken, die redcellen kan en dan ook zal aanzetten, dan is in zijn kunstzwerm op zaterdag 3 juni een jonge moer uitgelopen. De imker breekt nu in zijn broedaflegger alle nog aanwezige (gesloten) doppen uit. Afkomen van nazwermen uit zijn broedaflegger is uitgesloten.

P. H. Martens.

UIT DE JAAGKIEPS

Zwermverhinderling

In de Luxemburgische van oktober 1966 oefent Dr. Gercke kritiek op onze zwermverhinderingsmethoden. We zien het zwermen teveel in het licht van: de oude koningin vervangen door een jonge, zegt hij. Als we ervan overtuigd zijn dat gezondheid de beste waarborg is voor de arbeidskracht van onze volken, moeten we de natuurlijke zwermimpuls van onze bijen aanvaarden, omdat ze essentieel is voor de gezondheid van onze volken. We kunnen het zwermen niet geheel voorkomen, omdat het de expressie is van de wil van het bijenvolk om te leven.

Wij imkers moeten leren „met de zwerm te leven”, en we moeten bedrijfsmethoden toepassen, die de wil van het bijenvolk om zich te vermenigvuldigen niet volledig trachten te onderdrukken.

Broeder Adam, die schavuit

In Hannover, in Duitsland dus, waar de catalogi van de handelaren in bijenteeltartikelen boekdelen zijn, die meer „bijenteeltbenodigdheden” vermelden dan waar ook ter wereld, zei Broeder Adam op een imkersvergadering: „Ik vraag me af hoe het in Duitsland nog mogelijk is bijen te houden met alle materialen, instrumenten en gereedschappen die hier aan de markt zijn”. Apiculteur maart 1967.

Koud inwinteren

We signaleerden al eerder, dat onze oosterburen terugkomen van hun streven om hun bijenkasten zwaar te isoleren met turfplaten, glaswol en wat al niet meer en dat ze ook het „lekker warm inpakken voor de winter” van hun volken laten varen. In de Rheinische van maart 1967 zegt Dr. Dreher, dat we de volken warm moeten inpakken . . . als de katjes bloeien. Vochtig geworden dekkleedjes drogen, tussen de dekkleedjes poreus krantenpapier leggen, dat een goed isolatiemateriaal is. „Koud door de winter, warm door de lente, dat is voor de bijen het beste”, zegt hij.

In hetzelfde nummer zegt de schrijver van het

maandpraatje: omdat de volken in het voorjaar dringend warmte nodig hebben, gaan we in maart de vliegopeningen verkleinen, die we in de winter met het oog op de koude overwintering geheel geopend hadden.

Voer van dode volken

Dr. Dreher vindt de nu al weer ver achter ons liggende winter zo ongunstig als voor onze bijen maar mogelijk was. Raten met voer van gestorven volken kan men gerust aan andere volken geven, mits de gestorven volken niet aan ziekten leden. Anders het voer slingeren, met 1 deel water op 3 à 4 delen voer verdunnen en koken. De geslingerde raten van zieke volken kan men het beste opsmelten.

ADIZ maart 1967.

Goede raad uit Devon

Bij bedachtzame en intelligente behandeling kunnen we de bijen ondersteunen bij het volbrengen van hun ingewikkelde jaarlijkse levenscyclus. Bij zinloos en onnodig ingrijpen stoort en demoraliseert de imker zijn volken. We kunnen enorm veel van onze volken leren door ze alleen maar goed waar te nemen. Zulke imkers „lezen de verschijnselen”. Diegenen onder ons, die niet de verschijnselen, maar alleen maar boeken kunnen lezen, doen er goed aan vlijtig lezingen en cursussen te volgen. Beekeeping maart 1967.

Geen Italiaans bloed

In een vorige Jaagkieps namen we een bericht over, waarin stond dat de bijen van Broeder Adam een sterke Italiaanse inslag hebben. De British van 28 januari zet dit recht: we stellen vast, dat sedert de eerste kruising van 50 jaar geleden geen Italiaans bloed is ingevoerd in de Buckfast-bijen omdat ze geen weerstands- en uithoudingsvermogen (stamina) hebben en geen spaarzame natuur (thrift), waardoor ze ongeschikt zijn voor de Britse eilanden. De tegenwoordige Buckfast-bijen zijn beïnvloed door bijen uit Anatolië en Griekenland en deze Griekse invloed produceert soms een lichtgekleurde bij. Dat heeft tot gevolg, dat men ze dikwijls voor Italianen houdt.

Een koel bedrijf

Dr. Böttcher van het Erlanger Instituut had voor zijn proeven zeer vroeg in het jaar darren nodig. Het is al lang bekend, dat men koninginnen darrebredig kan maken door afkoeling. Fyg schreef reeds in de Blaue van 1936, dat koninginnen darrebredig worden, als men ze op twee opeenvolgende dagen in totaal 13 uren blootstelt aan een temperatuur van + 2 tot 0 graden C. Ze verstij-

ven-dan spoedig, maar in de warmte komen ze weer bij. Dr. Bötcher probeerde het en 10 dagen na dit koele experiment waren de koninginnen weer aan de leg en produceerden alleen darre-broed.

Darreroosters

Voor Schiermonnikoog zijn darreroosters voorgeschreven met doorlaat-openingen van hoogstens 5 mm. Dr. Böttcher (zie boven) stelde vast, dat roosters van 5,4 mm. nog darren doorlieten die klein van stuk waren, maar deze ondermaatse mannen konden niet door een rooster van 5,3 mm.

Omdat men bij roosters rekening moet houden met afwijkingen van 0,1 mm., beveelt hij roosters van 5,2 mm. aan.

Drijfvoeren in augustus

Dr. Böttcher (zie boven) voerde de volken op een van zijn standen na het slingeren van de zomerhoning van eind juli tot half augustus met suikervanwater. De honingkamer bleef op de volken staan. Het koninginnerooster werd verwijderd. Ondanks het minder goede weer werkte het uitstekend. Eind augustus hadden de volken 5 tot 6 ramen met broedplakkaten van onder- tot bovenlat. Ze konden bijna allemaal op 9 ramen worden ingewinterd.

Na het afnemen van de honingkamers werd het voer weer uitgeslingerd.

Plastic kunstraat

Dr. Böttcher (zie boven) probeerde de in Amerika en Engeland aangeprezen kunstraat van plasticvellen, overtrokken met was. Resultaat: de bijen bouwen ze uit en gebruiken ze. Jammer genoeg staat de prijs in geen enkele verhouding tot de voordelen.

Men hoeft de raampjes niet meer te draden, maar dat moet men betalen met een gecompliceerde bouw van de raampjes. Bovendien kan men het plastic niet meer gebruiken als men oude raten opsmelt, het is niet warmtebestendig.

Dit waren een paar van de vele mededelingen uit het verslag van het Erlanger Instituut over 1966 in Bienenfreund 1967.

Fruitteelt in Flevoland

Na de N.O.P. is er nu ook al fruitteelt in Oostelijk Flevoland en daar zal men dus bijen moeten hebben. In de Mededelingen van de Directie van de Tuinbouw februari 1967 lezen we, dat er gemakkelijk 2500 ha. aangewezen kan worden, die geschikt zijn voor de fruitteelt. In 1965 en 1966 zijn reeds bedrijven uitgegeven.

Mogelijk komen er ook fruitbedrijven in Zuidelijk Flevoland, dat volgend jaar, in 1968, droogvalt. Maar voor die polder denken we natuurlijk eerst aan moerasandijvie, zeeaster en koolzaad.

Korenbloem? Matig!

Ole Hammer van het Deense bijeninstituut heeft een onderzoek ingesteld naar de drachtwaarde van de korenbloem. In praktisch alle bijenboeken wordt de korenbloem zowel voor nektar als voor stuifmeel in de hoogste drachtwaardenklasse ingedeeld, zegt hij. In werkelijkheid blijkt de korenbloem maar een matige stuifmeelleverancier te zijn. Svendsen, stelde reeds vast dat bijen, die van de korenbloem terugkeerden, maar weinig nektar bij zich hadden (11,1—12,9 mg.) en het suikergehalte was laag (31,4—32,8%).

In 1953 deed Hammer onderzoekingen bij zowel voor bijen als korenbloem zeer gunstig weer. Ook hij constateerde een laag suikergehalte van de nektar. De hoeveelheid nektar was groter dan Svendsen aangaf, n.l. 12,6—24,6 mg.

Het verslag in Bienenforschung 1966 eindigt als volgt: De korenbloem schijnt de hele dag nektar af te scheiden. De stuifmeelklompjes zijn meestal klein. Uit het lage suikergehalte van de nektar wordt afgeleid, dat de korenbloem nergens in Europa als waardevolle honingleverancier kan worden aangemerkt en dat zij ook als stuifmeelleverancier slechts een ondergeschikte rol speelt.

Kunstmatige koninginneteelt

De vroegere directeur van de Imkersschool te Wenen, Ing. R. Jordan, waarschuwt in de Blaue van april 1967 tegen de gevolgen van de kunstmatige koninginneteelt. Prof. Kobel zwakt in een naschrift de waarschuwingen van Jordan een beetje af. Hij meent dat de gevaren niet zo groot zijn als Jordan schildert, mits . . . we alleen telen in werkelijk volkomen gezonde en teeltrijepe volken. Maar Jordan is een man van de praktijk en die weet natuurlijk wel, wat er van die „zo gunstig mogelijke omstandigheden” in de praktijk bij vele koninginneteelers terecht komt. We kunnen het aldus samenvatten:

Kobel: Als we het goed doen, vallen de gevaren wel mee.

Jordan: We doen het zo zelden goed, daarom zijn de gevaren zo groot.

Raak!

In de Luxemburgische van april staat, opvallend gedrukt: Beste imker, lees alstublieft uw maandblad helemaal. Het lezen kost u tijd. Maar het niet lezen kost u geld!

Jekavi a.i.

ZOMER *maar het oog op de heide*

Als dit nummer van ons blad verschijnt, zijn al heel wat bijenvolken begonnen de zomerhoning binnen te halen en op andere plaatsen verwachten we de zomerdracht zeer binnenkort.

Een deel der volken staat bij de korenbloem, die sedert begin juni begonnen is te bloeien en die nectar geeft tot het tijdstip waarop rogge en haver worden geoogst. De honing heeft een merkwaardige weerschijs als je er bovenop kijkt. Onze geleerden zeggen wel, dat de korenbloem niet zo'n beste drachtplant is, maar ik vind het toch maar erg jammer, dat hij niet zoveel voorkomt als vroeger. In zekere zin zullen de geleerden wel gelijk hebben. Als de korenbloem bloeit, halen de bijen ook honing van tal van andere gewassen, die in de zomer bloeien. In de buurt van rogge- en haverelden vinden we meestal ook veel bramen en dikwijls veel vuilbomen en er staan meestal ook wel lindes in de buurt. Plaatselijk completeren dan nog wilgenroosje en dopheide de dracht. Op andere plaatsen zijn het vrijwel alleen de lindes, die de zomerhoning leveren. In de grote weidegebieden moeten de bijen het dikwijls alleen van de witte klaver hebben, die omstreeks de langste dag begint te honingen. In de nieuwe polders geeft de luzerne vaak een prachtige blanke honing. De bedoeling van de luzerne-telers is meestal om het gewas voor de bloei te maaien, maar ze raken nogal eens op hun tijdschema ten achter en dan krijgen de bijen hun kans. De gemaaide luzerne gaat opnieuw bloeien en waar dit gewas veel wordt verbouwd is er dikwijls een opeenvolgende bloei op tal van velden binnen het vliegbereik van onze bijen.

De meeste volken, vooral die een jonge koningin hebben, vertonen in deze tijd geen zwermneiging meer. Als de imker opmerkt, dat de bijen nieuwe raten bouwen, weet hij, dat ze niet aan zwermen denken. Slaan de bijen ook honing op in de darrecellen, dan is dat ook een aanwijzing, dat er geen zwermplannen zijn. Loopt alles goed en werkt het weer mee, dan behoeft de imker er alleen maar voor te zorgen, dat zijn volken geen ruimtegebrek krijgen. Het is dus wel goed om vooral de beste en sterkste volken wat dat betreft in het oog te houden.

Nadat de imker de zomerroogst heeft geslingerd, breekt er voor de bijen een moeilijke tijd aan. Een oude imkerswijsheid luidt: denkt na half juli de imker alleen maar aan zichzelf en niet aan zijn bijen, dan moet hij er zich niet over verbazen, dat hij het volgende jaar kleine volken en geen voorjaars honing heeft.

Om dat te voorkomen, slingeren tal van imkers hun zomerhoning al een paar dagen voordat de dracht teneinde is. Een paar dagen later beginnen ze meteen hun volken te drijfvoeren, zodat de bijen helemaal geen periode van werkloosheid ken-

nen. Een bijkomstig voordeel van deze handelwijze is, dat de bijen een paar dagen voor het einde van de dracht veel vriendelijker plegen te zijn dan een paar dagen daarna.

Is de zomerroogst geslingerd, dan lopen de wegen van de imkers uiteen. Voor vele imkers zijn dan het bijenjaar en het honingjaar teneinde. Zij moeten hun bijen „aan de praat houden”. In september kunnen ze dan hun volken de wintersuiker gaan voeren.

Dat „aan de praat houden” kan heel goed gebeuren door ze van midden juli tot half september droge suiker te voeren. Men kan daarvoor de bekende voerramen gebruiken of het op een andere manier doen; het „hoe” is niet belangrijk, belangrijk is alleen dat we het niet nalaten. Een voordeel van het voeren van droge suiker is, dat het geen roverij veroorzaakt. Maar imkers, die niet van deze nieuwigheid houden, kunnen ook iedere volk om de andere dag een potje suikerwater geven.

De imkers, voor wie omstreeks 10 augustus de heidedracht begint, doen het heel anders. Maar ook zij moeten de drachtloze periode tussen half juli en 10 augustus met drijfvoeren overbruggen. Ik heb dikwijls de volken gadeslagen van imkers, die hun volken in deze tijd niet in de steek laten. Ze gaan vlijtig door met broeden en stuifmeel halen. De heide-imker moet er natuurlijk wel op letten, dat de gevoerde suiker straks niet in de heidehoning terecht komt.

Kort voordat de hei gaat bloeien, geven we de volken een honingkamer boven het broednest. Als het gaat om het winnen van heideslingerhoning, kunnen we hiervoor het beste oude, vele malen bebroede raten nemen. Die kunnen straks veel beter de bewerking met het kolbtoestel doorstaan. Vooral als er een koninginrooster tussen broeden honingruimte ligt, aarzelen de bijen bij minder goed weer nogal eens om de honingkamer in gebruik te nemen.

Om de bijen deze „drempelvrees” te ontnemen hangen vele imkers midden in de honingkamer een raat met eitjes voordat ze de volken naar de hei brengen. Komt er dan dracht, dan bergen de bijen de honing meestal vlot naast dit bovenste „broednestje” op. Imkers die dat niet doen, klagen in september dikwijls over lege honingkamers en verhoningde broednesten.

Wie geen koninginrooster gebruikt, behoeft zijn volken de eerste tijd niet te storen. Wie het wel gebruikt doet er goed aan even te kijken of er op dat raam met eitjes inmiddels ook redcellen zijn gebouwd.

Vergeet ook niet uw heidevolken altijd warm toe te dekken. Ze verlaten dan in koude nachten niet zo gemakkelijk de honingkamer en ze gaan ook 's nachts door met het rijpen van de overdag gewonnen honing.

Tenslotte nog een paar wenken voor de imkers, die niet op heideslengerhoning, maar op heideraathoning werken. Het is eigenlijk alleen voor hen, dat we dit artikel een maand eerder plaatsen, opdat zij nu al de nodige maatregelen kunnen nemen. Het winnen van heideraathoning moet al tijdens de zomerdracht zorgvuldig worden voorbereid. Deze imkers geven hun volken in de honingkamer geen uitgebouwde raten, maar ramen met een strookje voorbouw, dat niet meer dan 1 cm onder de bovenlat mag uitsteken. In het midden komt dan een uitgebouwde raat als klimraat. Die ramen met voorbouw moeten natuurlijk nieuwe, blanke raampjes zijn. Het is meestal de bedoeling om de raathoning in de raampjes te verkopen en niets is teleurstellender dan drie pond prachtige raathoning aan te treffen in een onooglijk bruin raampje.

Ik tref op de heide dikwijls volken aan met prachtig verzorgde raampjes met voorbouw. Maar vooral bij deze honingkamers hebben de bijen er meestal bezwaar tegen om „naar boven te gaan”.

Om deze bezwaren te overwinnen kunnen we in dit geval een klimraat geven, die we kort tevoren hebben laten beleggen met eitjes. Maar, dat is, goed beschouwd, nóg half werk.

Imkers, die hun kans op heideraathoning, óók bij matige dracht, zo groot mogelijk willen maken, moeten daarvoor al tijdens de zomerdracht hun maatregelen nemen. Zij geven namelijk hun raampjes met voorbouw al enige tijd voor het einde van de zomerdracht aan hun volken. In deze tijd bouwen de bijen dan al mooie tere blanke raatjes aan de strookjes voorbouw. In het midden reiken die vaak al tot de onderlat, aan de zijkanten worden ze kleiner. Als de raathoning-imker deze raampjes met grote zorg behandelt en zo nodig het beetje zomerhoning er omzichtig uitslingert en als hij deze „puntjesbak” kort voor de heidebloei aan zijn volken geeft met een raam met eitjes in het midden, staan zijn kansen op heideraathoning er zo goed bij als hij maar kan wensen. Natuurlijk moet zo'n raathoningvolk behoorlijk sterk zijn. Voor raathoningvolken is het nóg belangrijker dat we ze warm toedekken dan voor slingerhoningvolken. Door het tijdig plaatsen van dit artikel voorkomen we, dat de raathoningimkers in tijdnood zouden geraken. Ze moeten nu al hun raampjes bestellen en klaarmaken om ze op de zomerdracht gedeeltelijk te laten uitbouwen. Wie deze verfijnde methode wil toepassen, wachte dus niet langer met het treffen van de nodige voorbereidingen. Omdat deze methode nog veel te weinig wordt toegepast zouden we het prettig vinden als u ons eens over uw ervaringen zoudt willen berichten. Dan kunnen we allemaal iets leren van elkaars successen en . . . fouten. G.

Alg. vergadering „Wageningen” 20 mei

1967 is een feestelijk jaar voor ons. Onze vereniging bestaat 70 jaar. De afdeling Assen, die dit jaar onze Imkersdag organiseert, bestaat 60 jaar. En de heer mr. L. R. J. ridder van Rappard is dit jaar 30 jaar voorzitter van de vereniging geweest. Dat zei vice-voorzitter de heer H. G. Maagendans in zijn openingsrede onzer algemene vergadering. Tot zijn en ons aller grote spijt moest hij mededelen, dat onze jubilerende voorzitter op het moment waarop hij de vergadering opende een behandeling in het ziekenhuis moest ondergaan. Er gingen een telegram en bloemen naar Gorinchem met gelukwensen van de vergadering voor de jubilaris, met beste wensen voor een spoedig herstel en met de mededeling, dat hij met grote meerderheid van stemmen werd herkozen als voorzitter.

Wij willen bijzonder graag fusie met andere organisaties, zei de heer Maagendans. Het knelpunt is nog steeds, dat de Zuidelijke Bonden het bedrijfsbeleid van hun handelsinstelling aan de invloed van de gefuseerde organisaties willen onttrekken. Hij wees in dit verband op de prijsregulende functie van het Bijenhuis te Wageningen, dat nog steeds zijn superkunastraat verkoopt voor f 7,— per kg, terwijl b.v. in België de kunastraat

al boven f 10,— is gestegen. Als het Bijenhuis niet prijsregelend was opgetreden, zou ook in ons land de kunastraatprijs met sprongen zijn gestegen.

Dit geldt ook voor de suikerprijs. Volgens sprekers inlichtingen hebben de Zuidelijke Bonden hun suikerprijs oorspronkelijk belangrijker hoger vastgesteld dan het Bijenhuis en na publicatie van onze suikerprijs van 60 cent hebben zij pas hun suikerprijs verlaagd. Dit principe, dat de handelsinstellingen der imkersverenigingen in de eerste plaats de belangen van de imkers behoren te dienen, ligt ten grondslag aan onze eis dat bij fusie beide handelsinstellingen integraal in de nieuwe vereniging moeten worden ingebracht en dat het bedrijfsbeleid niet aan de zeggenschap van de imkers mag worden onttrokken. Met grote meerderheid van stemmen werd besloten het contract met de drukker van ons gemeenschappelijk blad op te zeggen en in 1968 weer ons oude Groentje uit te geven.

Onze collectieve verzekering tegen brand, diefstal, vervoer en wettelijke aansprakelijkheid wordt weer voor vijf jaar gecontinueerd en de uitkeringsnormen worden aan de gestegen prijzen aangepast. Onze oud-rijksbijenteeltconsulent dr. ir. A. Minderhoud hield een boeiende rede over paringsgewoonten van bijen, hommels en wespen. Met in-

tense aandacht luisterde de vergadering naar de boeiende waarnemingen van paringen van hommels en wespen die dr. Minderhoud persoonlijk deed en waarvan hij hoopt dat ze licht zullen werpen op tal van problemen van koningin en dar, waarop wij het antwoord nog niet weten.

In verband met zijn onderzoekingen vraagt dr. Minderhoud de imkers, die nesten van onze grootste wesp, de hoornaar ontdekken, hem daarvan mededeling te doen. Deze wesp is de laatste jaren zeldzaam geworden. Meestal vindt men de nesten

in schuurtjes, holle bomen en dergelijke plaatsen. Het adres luidt: Dr. ir. A. Minderhoud, De Valkenburcht Flat D 114 te Oosterbeek, tel. 08307-4365. Maar een briefkaart aan „Dr. Minderhoud, Oosterbeek” komt ook wel terecht voor het geval dat u dit nummer van ons blad kwijt mocht zijn op een moment waarop u hoornaars vindt.

De vergadering benoemde de heer Prud. de Bruijne, die meer dan een kwart eeuw hoofdbestuurder voor Zeeland was, bij acclamatie en met applaus tot erelid van de vereniging.

droge suiker voeren

Over dit onderwerp is al veel geschreven. Er zijn imkers, die er zulke goede resultaten mee bereikten, dat ze warme voorstanders van deze wijze van voeren zijn geworden. Anderen probeerden het en vonden het „niets waard”. De mogelijkheid dat ze het verkeerd deden, komt daarbij niet in ze op.

Ook dit jaar sprak ik weer een imker die het geprobeerd had en die verontwaardigd uitriep: één keer en nooit weer, het heeft me een volk gekost! Bij navraag bleek, dat hij het glad verkeerd gedaan had. Hij had een fruitvolk in een tienraams kast, dat ruim zes ramen bezette en dat zeer weinig voer had toen hij het naar het fruit ging brengen. Hij verving de beide buitenste ramen door een voerraam, gevuld met droge suiker.

Tijdens de hele kersenvloei was het weer koud en guur. Het volk teerde zijn laatste voorraad uit de raten op en voor het einde van de kersenvloei was het dood. Het was wel duidelijk, welke fout deze imker maakte. Tussen het volk en de beide voerramen zat aan elke kant een lege raat. De droge suiker was voor de bijen volkomen onbereikbaar, want het trok zich terug op de middelste raten met het broed en het was te koud om naar de zij-kanten van de kast te wandelen, waar voer in overvloed was. Wie het voeren met droge suiker in praktijk wil brengen, moet de suiker niet alleen beschikbaar stellen, maar hij moet het ook geven op een plaats, waar de bijen het kunnen bereiken. Pas als de buitentemperatuur zo hoog is, dat de bijen zich, ook 's nachts, van het broednest kunnen verwijderen om het voerraam te bezoeken, kan men het voerraam op de plaats van de buitenste raampjes hangen. Had het volk van onze vriend tien ramen bezet, dan was het waarschijnlijk ook wel goed gegaan.

Om ervoor te zorgen dat ze de suiker spoedig vinden, is het goed een beetje gekristalliseerde honing aan de opening van het voerraam te smeren.

Maar onze verontwaardigde collega maakte nog een fout. Droge suiker kunnen de bijen natuurlijk niet zo vlug opnemen als suikerwater. Daarom moet men een volk, dat bijna aan het eind van zijn voedsel is, ook niet „helpen” met droge suiker. Men moet het een flinke portie suikerwater geven,

zodat het meteen weer over een paar kilo voedsel beschikt. Stuur men zo'n volk drie of vier weken van huis, dan geeft men het bovendien nog twee voerramen met droge suiker mee voor het geval dat het weer langere tijd slecht blijft.

Verder is het van belang te weten, hoeveel droge suiker een volk kan opnemen. Als algemene regel kunnen we zeggen: hoe sterker het volk, hoe hoger de temperatuur, des te eerder is het voerraam leeg. Men moet echter wel bedenken, dat de oppervlakte suiker in een voerraam, die voor de bijen toegankelijk is, ook van belang is. Als die gehele oppervlakte met bijen is bezet, is de maximum opnamecapaciteit bereikt.

Maakt men de oppervlakte suiker groter, dan stijgt ook de dagelijkse voedselopname.

Een imker vertelde mij dat hij begin april, dus bij koud weer, de bodem van een kast had bedekt met plastic. Daarop had hij een laag suiker gestrooid. In deze kast had hij een volk overgehangen, dat op tien ramen zat, maar de buitenste ramen had hij vervangen door verkleinblokken. Het volk „hing in de suiker”, zoals hij het uitdrukte. Het nam in 13 dagen 2 kg suiker op. Dat is ruim 150 gram per dag.

De Oostenrijker Jordan deelde mede, dat zijn volken in het najaar bij gunstig weer bijna 200 gram droge suiker per dag opnamen.

Wie eens een proef wil nemen met het voeren van droge suiker moet er zich terdege van bewust zijn, dat de suiker voor de bijen bereikbaar moet zijn. Verder moet hij rekening houden met hun opnamecapaciteit. Wil men een volk, dat reeds te weinig voedsel heeft, met droge suiker voeren, dan moet men beslist niet zijn toevlucht nemen tot alleen droge suiker, maar men moet eerst door suikerwater te voeren de voorraad van het volk aanvullen.

G.

de **Bedrijfswedstrijden** en het **Brabantse Kampioenschap**

In Brabant worden reeds een tiental jaren bedrijfswedstrijden gehouden in de afdelingen. Het aantal deelnemende afdelingen steeg in 1966 tot 15. Tussen de kampioenen van deze afdelingen werd vanaf 1962 de grote strijd gestreden om het kampioenschap van Brabant.

Het is gebleken, dat deze wedstrijden een buitengewoon gunstige invloed hebben op de activiteit van de afdeling, maar ook, dat de kwaliteit van het bijhouden sterk stijgt. Vandaar dat we iets meer wilden vertellen over deze wedstrijden, speciaal over de keuringen, ten dienste van de deelnemers en organisatoren. Tevens hopen we over het hele land de afdelingen te stimuleren om het ook eens te proberen.

In de afdelingen hebben tijdens het bijenjaar een viertal (of drietal) keuringen plaats. Voor het Brabantse Kampioenschap wordt dit vanwege de kosten beperkt tot één keuring. Op zo'n dag wordt ongeveer 400 km. door de jury afgelegd. Een plaatselijke jury kan bestaan uit mensen, die verstand van bijen hebben. Dat hoeft nog niet eens zo heel veel te zijn, maar het is toch aan te bevelen minstens één deskundige er bij te hebben.

Voor de provinciale keuring wordt als regel gekeurd op de volgende onderdelen, waarachter de te behalen punten zijn aangegeven: (deze keuring heeft meestal plaats in juli)

- A. Vrij van wasmot 1, Vertikaal 4 draden 2, Dekplank 2, Kon. aan de leg 5 = 10 pnt.
- B. Stand en omgeving, Beplanting, Rommel in en om de stand, kasten van de grond = 10 pnt.
- C. Propolis 2, Afstandblikjes 2, Ouderdom van de raten 3, Toestand van de raat (darren) 3, Onderhoud kast (verf) 10 = 20 pnt.
- D. Volkssterkte: 3 bakken 20, 2 bakken 15, 1 bak 10 = 20 pnt.
- E. Honing of voer: Als voldoende voer aanwezig is krijgt men 10 pnt. Is er te weinig aanwezig, of is er niet geslinderd, terwijl dit hard nodig was, dan volgt aftrek.
- F. De aanwezigheid van een kastkaart of aantekeningen = 5 pnt.
- G. Bedrijfsmethode; gebruik van rooster (foutief), Aalster Methode, aanwezigheid van reservevolken = 5 pnt.
Mogelijk moet dit onderdeel in de toekomst met meer punten gewaardeerd worden.

H. Aantal volken. 10 volken of meer = 10 pnt.
Voor elk volk minder volgt aftrek van 1/2 pnt.

I. Algemene indruk = 10 pnt.

Totaal zijn er dus 90 punten te behalen

De jury beweert niet, dat dit de enig juiste wijze van keuren is, maar ze is wel na 5 jaren ervaring tot dit systeem gekomen (geleidelijk).

Zoveel als mogelijk worden punten gegeven voor onderdelen, die te vergelijken zijn. Daarom wordt voor opbrengst honing geen punt toegekend. Het is door deze jury niet te beoordelen, maar ook niet te controleren. Wanneer een afdeling naar de Flevo gaat kan men natuurlijk wél tevoren en achteraf de kasten wegen. Dit doet de Kring „Baronie” (meen ik). Men mag de bedrijfsmethode kiezen, die men wil, maar maakt men daarbij fouten, óf kleven er gevaarlijke kanten aan (volgens de jury), dan wordt dit afgestraft.

Voor 10 volken krijgt men pas 10 punten, omdat de jury meent, dat een kampioen een behoorlijk aantal volken moet hebben en ook omdat het moeilijker is voor 10 volken te zorgen, dan voor 5. Onder „algemene indruk” wordt o.a. nagegaan of de stand en zijn eigenaar voldoende representatief zijn en ook werkelijk kampioensallures bezitten. (Het exterieur van de eigenaar blijft daarbij buiten beschouwing).

In sommige gevallen, zoals b.v. in Horst, waar de imkers zich er op toeleggen de augurkentelers te bedienen, moet men een speciaal systeem bedenken. Diverse onderdelen echter uit de aangegeven methode van keuren zijn bruikbaar. Als uiteindelijk de beste imker naar voren komt heeft hij zijn doel bereikt. Op welke manier dit gebeurt doet eigenlijk niet ter zake. In de meeste gevallen is het zo, dat wanneer men de gehele dag zou keuren, zonder punten te geven, dan zou men toch niet ver naast de uitslag zijn die door punten verkregen wordt.

We hopen, dat er door dit artikel heel veel bedrijfs- en kampioenswedstrijden gehouden zullen worden en de Brabantse jury houdt zich zeer aanbevolen voor kritische, maar opbouwende op- en aanmerkingen.
Pam.

BUENTEELT OP REIS



De weekends die door velen al weer kamperend of op de een of andere wijze buitenshuis worden doorgebracht kondigen het komende grote reisseizoen aan. De tijd die door de meeste imkers ver van hun eigen bijen wordt doorgebracht komt met rasse schreden naderbij.

Kilometers ver verwijderd van zijn eigen bijen nemen deze kleine diertjes nog altijd een groot deel van het denken van de imker in beslag. Natuurlijk.

Uiterekend midden in de vakantie had hij bij één volk doppen moeten breken. Nu maar op één dop gezet. Hoe zal het aflopen? Onderweg, in binnen- of buitenland kan de imker zich op deze manier, min of meer passief, met zijn hobby bezig houden. Nodig is deze passiviteit echter in het geheel niet.

Al iets actiever worden we wanneer we onze ogen goed de kost geven als we de prachtige natuurgebieden, en soms ook heel mooie cultuurgebieden doorkruisen, daarbij vooral letten op de rijke gevarieerdheid aan (dracht)-planten die de natuur ons toont. Dat we ons tot het aanschouwen van planten niet beperken spreekt voor zich.

Helemaal actief worden we wanneer we in de vreemde (en dit betekent niet alleen in het buitenland) bijenstanden van andere imkers gaan bezoeken. Contacten met andere imkers zijn o zo gezellig en voor de meest volleerde imker nog leerzaam (misschien door de gastheer een bepaald handgheidje te leren). Persoonlijk praten we graag met andere imkers. Uit zo'n gesprek blijkt vaak de individualistische houding van de imker. Veel imkers hebben hun „eigen” methode, en er bestaat geen betere; waarmee dan bedoeld wordt: er is geen betere methode voor gebieden, waar de factoren die de dracht bepalen precies eender zijn (En waar is dat zo?)

Erg mooi zijn de verhalen over de goede oude tijd, die onze oudere collega's ons zo smaakvol kunnen vertellen. Soms tonen deze „oude rotten in

de bijenteelt” de door hun zelf vervaardigde gereedschappen en aanverwante artikelen. Een kastimker liet ons zijn houten moerrooster zien, dat veel minder weerstand bij de bijen zou oproepen om er door naar een bovenliggende afdeling te gaan omdat hout tot de natuurlijke omgeving van een bijenwoning behoort. Bij een heel oude korfimker op de Veluwe zagen we een gevlochten schilmandje dat nu, na ruim dertig jaar iedere dag te zijn gebruikt, er nog prima uitzag. Meestal spreekt uit deze dingen de geest van het eenvoudig-degelijke.

Dat er imkers bestaan die er zeer aparte ideeën op na houden over bijenhouders en bijen uit andere streken laat zich licht denken. Bovendien kennen de meeste lezers dit feit wel, want spreekt men niet vaak van een „Drents koninginnetje” als men een moertje bedoelt dat klein van stuk is!

Verder ter illustratie van een dergelijke verkeerde voorstelling de mening van een imker uit het Zwarte Woud (Duitsland). Hij vond de Nederlandse imkers maar achterlijk, want: hij zelf, reeds 50 jaar imker, had nog nooit met korven gewerkt, en nu werken bijna alle Nederlandse imkers nog met korven!, aldus deze Duitse collega.

Een bijenhouder wil zijn hobbygenoot nog wel eens wat leren. Een heideimker gaf ons de tip de beroker te vullen met gedroogde heidebloempjes, daar de rook hiervan minder schadelijk zou zijn; o.a. vrij van teer.

De hobby bijenteelt is als een toegangsbewijs voor het ontvangen van verschillende inlichtingen, die voor een niet-imker moeilijk te verkrijgen zijn. Zo legde een medewerker van het Landes Bienen Institut van Lüneburg te Celle ons de gang van zaken uit bij het opzetten en uitvoeren van proeven met bijen, o.a. het onderzoeken van de schadelijkheid van nog niet in de handel gebrachte landbouwwergiften. Uitvoerig werd ons een stal met diverse soorten bijenkasten getoond, waaronder de reeds jaren geleden in het Groentje beschreven lichtgewicht bijenkast van schuimplastic, bekleed met hout en metaalfolie. De bijenkasten in Duitsland zijn duurder dan bij ons. Een goede kast, gecombineerd achter- en bovenbehandeling, kost Dm. 100,— (± f 90,—).

Bij het bezichtigen van een oude korfstand ontdekten we dat de „boekhouding” van de Duitse korfimker veel overeenkomsten vertoont met die van de Nederlandse korfimker; n.l. het merken van de korven met behulp van stokjes en veertjes, waarbij de stand ten opzichte van het vliegpatroon palend is voor de betekenis.

Hoewel de bedrijfsmethoden soms grote overeenkomsten vertonen is de betekenis van de bijenteelt

in verscheidene landen van Europa geheel verschillend, hebben we ervaren. In de D.D.R. (Oost-Duitsland) is de betekenis van de bijenteelt heel anders dan in Nederland. Bijenteelt is voor veel mensen een mogelijkheid om de inkomsten te vergroten. Daarom zagen we in Oost-Berlijn in enkele krantenkiosken een imkersalmanak-agenda. Zoiets is in Nederland niet denkbaar. In deze almanak waren een groot aantal pagina's gewijd aan de manier waarop „der gute sozialistische Imker“ (vert.: de goede communistische imker; in Oost-Duitsland betekent socialistisch: communistisch!) zijn bijen moet beheren. Nadere bijzonderheden zullen we niet noemen, behalve de verplichting om alle bijenartikelen, ook honing en was, via de staatsbedrijven te kopen en te verkopen. Een droombeeld van ons zagen we in werkelijkheid gebracht in Oost-Duitsland. De imkersalmanak toonde enkele magnifieke reiswagens, voor een veertigtal kasten met achterbehandeling, in twee lagen, en een werkruimte. Voor ons zal iets dergelijks wel een droom blijven. Zo rondzwerfend in de vakantie is „Bijenteelt“ op reis heel wel mogelijk, al moeten we bedenken,

dat we niet alleen op vakantie zijn. Vrouw en kinderen willen natuurlijk ook de nodige aandacht hebben. Want gemakkelijk besteedt de imker meer tijd aan zijn bijen dan de huisgenoten nodig vinden, vooral als hij thuis is. (Mijn vrouw gilmlacht veelbetekenend nu ik dit opschrijf). Laten we proberen de goede vrede zo veel mogelijk te bewaren, want straks hebben we graag de keurig afgewassen honingpotjes klaarstaan, al mag dit dan ook niet de voornaamste reden zijn om niet té veel tijd aan onze hobby te besteden.

Door bijenstanden van anderen te bezichtigen, en door over de bedrijfsmethoden te spreken is het mogelijk betere resultaten te bereiken. Grijp deze kansen aan. Bezoek niet alleen de leden van uw afdelingen, of uw omgeving, maar ga ook naar de bijeenkomsten van uw afdeling. Niet alleen kan het voor u belangrijk zijn, maar u kunt er uw voorstellen en wensen kenbaar maken, u houdt uw vereniging levend, en u laat het bestuur niet „in zijn hemd staan“ door een spreker voor een nageoeg lege zaal te laten praten.

Tot slot een prettige vakantie gewenst met bijenteelt op reis, door Jaap Smit.

Korte berichten

Volop activiteit in de Kring-Roermond

De Bond van Bijenhouders Kring-Roermond, zal van 9 t.m. 18 juni deelnemen aan de internationale tentoonstelling „De Maasshow“, te Roermond, met een voorlichtingsstand, die een oppervlakte zal hebben van 60 m².

Onlangs heeft haar zustervereniging de kring „Midden-Limburg“, waar zij nauwe contacten mee onderhoudt, haar medewerking voor de inrichting hiervan toegezegd.

Ook zal in juni in kringverband een excursie naar het natuurreservaat „Meinweg“ georganiseerd worden, onder deskundige leiding van de door ons zeer gewaardeerde heer Hensels ass. R.B.C. en onze technisch adviseur en bijenteeltleraar de heer Dirx.

De voorzitter Kring-Roermond A. J. M. Even.

DANKBETUIGING

Hierbij betuigen wij onze oprechte dank voor het hartelijke meelevan dat we van de Directie en de imkers mochten ontvangen, na het zo onverwachts overlijden van onze lieve Man, Vader en Grootvader

E. A. WIETSMA

Tevens onze hartelijke dank voor het vele vertrouwen dat hij als toezichthoudend imker mocht ontvangen van de zijde van de Directie, Opzichers en imkers, eerst in de N.O.P. en later in de O. Flevopolder.

Uit aller naam

I.J. Wietsma v. d. Meer

kinderen en kleinkinderen

Honing- en Bijenmarkt te Ugchelen

Op zaterdag 30 september 1967 hoopt de afd. Ugchelen met een honing- en bijenmarkt voor het eerst van start te gaan.

Deze markt zal worden gehouden in de grote zaal van Ugchelens Belang. Tevens zal op deze markt de honing worden gekeurd volgens de reglementen van de Nationale Honingtentoonstelling. Ook zullen er alle

imkersartikelen aanwezig zijn, die een bijenhouder nodig heeft. Verdere gegevens zullen wij in de volgende maandbladen bekend maken.

Met vriendelijke groeten,

B. Zweers, secr.
Nikkelweg 1, Apeldoorn.

KRING GRAAFSCHAP-LIEMERS

De excursie is vastgesteld op zaterdag 24 juni. Bezocht zal worden de bijenstand van de heer Alberts in Millingen (Duitsland). Vandaar gaat de tocht naar Wezel en Xanten.

Nadere gegevens kunnen belangstellenden verkrijgen bij de afdeling-secretarissen of het kringbestuur.

De secretaris, H. Becking.

Maatregelen in Kortgene tegen het pere-vuur

Blijkens een publicatie in de Staatscourant van 19 april 1967, heeft de minister van Landbouw en Visserij besloten uit verdere voorzorg tegen verspreiding van het pere-vuur de reeds in enkele andere Noord- en Zuid Bevelandse gemeenten genomen maatregelen ook in de gemeente Kortgene toe te passen. In Kortgene is gelukkig nog geen geval van pere-vuur geconstateerd, maar de geografische ligging ten opzichte van aantastingen elders maakt het noodzakelijk, de voorzorgsmaatregelen tot onze gemeente uit te breiden. Van Staatswege worden thans alle meidoorns in Kortgene vernietigd. Eigenaars en grondgebruikers dienen dit te gedogen.

Voorts zijn de grondverbruikers in Kortgene verplicht, eventuele nabloei bij peren op hun percelen vóór het opgaan van de bloemen te vernietigen. Zij zijn eveneens verplicht na 15 mei eventuele scheuten van meidoorns onmiddellijk te verbranden. Dit geldt ook voor jonge meidoornplanten, die hoe dan ook aanwezig blijken te zijn. Aanplant van meidoorns heeft ook in Kortgene dus voorlopig geen zin.

De ministeriële beschikking treedt op 20 april 1967 in werking, met uitzondering van het verbod tot het houden van bijen in Kortgene, dat 1 mei j.l. van kracht werd.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50, elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 873335 t.n.v. Drukkerij Mastrigt en Verhoeven te Arnhem, met vermelding „Speurbijtjes”. Inzendtermijn: vóór de 10e van de maand. Opgegeven „Speurbijtjes” waarvan de betaling nog niet is ontvangen zullen niet worden geplaatst.

GEVRAAGD: Een honingslinger. Bijenpark Brulleman, Zandpad 42a, Breukelen. Telefoon 04362-1303.

TE KOOP: Prima spaarkasten, geheel compleet met ramen, roosters en voerbakken. Bijenpark Brulleman, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP GEVRAAGD: Spaarkasten en honingslingers. Bijenpark Brulleman, Zandpad 42-a, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP: Prima Bijenvolken op zes ramen, in Simplex-kasten en korven. Alles onder volle garantie. Het van ouds bekende adres: Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP: Alles wat voor en bij een bij nodig is. Simplex-kasten, enkel- en dubbelwandig; spaarkasten en V.S.-kasten, alles in prima staat, met ramen en rooster, uitgebroed en honingramen, ramen, bijenkappen, slingers, observatiekasten, enz. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 03462-1303. Van ouds bekend.

TE KOOP: gebruikte bijenkorven zonder gebreken; nieuwe zwermklepsen; vlechtriet, enz. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 03462-1303.

Bijenpark Brulleman Breukelen sinds 1896. Met ons zaken doen betekent putten uit een 70-jarige ervaring.

Wij verkopen NECTAPOL met nose-mack. Dit is stuifmeel in fondantvorm. Heilzaam voor uw bijen. Kan zo boven op de ramen gelegd worden. Goed houdbaar. Kilogramverpakking à f 4,50. Bijenpark Brulleman, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

BIJENVOLKEN. Wij vragen voor uitbreiding van onze bijenstal prima volken, zowel kasten en korven. Tegen contante betaling en aan huis afgehaald.

Aangeboden: Nektapoll Nose-mack fondant, het middel om Uw bijen in prima conditie te houden, tegen de extra voordelige prijs van f 4,— per kilogram pak. Bij het van ouds bekende adres:

Bijenstand „DE BIJENKORF”

Meentweg 103 Eemnes - Tel. 02953-67 04

GEVRAAGD: Bijenvolken in kasten en korven, worden tegen contante betaling aan huis afgehaald. Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen: Bijenpark Brulleman, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

HONING MET EERSTE PRIJZEN BEKROOND. U koopt dus bij ons de allerbeste kwaliteit: Klaverhoning f 1,90; Fruithoning f 2,15; Lindehoning f 2,20; Bloemenhoning f 2,10; Heidehoning f 4,00 per kg. Minimumafname 25 kg. Voor onze vaste klanten leveren wij honingflacons met deksel voor 9 cent; honingbusjes voor 5 pond à 80 cent. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, telefoon 03462-1303. Van ouds bekend. Verzending ook naar België mogelijk.

Nektapol wordt door de bijen zeer gretig opgenomen. Er blijft geen kruimel van over. Dit middel wordt door ons volledig gegarandeerd. Bijenpark Brulleman, Breukelen.

TE KOOP: anteke rood koperen ketel. Grote maat. Voor het smelten van was. Bijenpark Brulleman, Breukelen.

AANGEBODEN: Zuivere bijenhoning in de volgende soorten: Lindehoning f 2,05 per kg, Klaverhoning f 2,00 per kg, Acacia-honing f 2,75 per kg, Fruithoning f 2,10 per kg, Heidehoning f 3,50 per kg, Boekweithoning f 2,00 per kg. Alles in bussen van 25 kg. Bijenstand „De Bijenkorf”, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

NECTAPOL, NOSEMACK, FONDANT, in kg verpakking à f 4,00. Het juiste middel om uw bijen in prima conditie te houden. Deze voordelingsprijs alleen bij Bijenstand „De Bijenkorf”, Eemnes. Tel. 02953-6704.

AANGEBODEN: Prima gebruikte bijenkorven. Bijenstand „De Bijenkorf”, Eemnes. Tel. 02953-6704.

GEVRAAGD: Alle soorten Bijenvolken, zowel korven als kasten en alle bijenteeltbenodigdheden tegen contante betaling, en aan huis afgehaald. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: Lege bijenkasten en -korven, losse randen, roosters, raampjes, en wat er verder nodig is op bijenteeltgebied. Alles in prima staat. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: drieraams honingslinger. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: Allerlei oude gebruiks- en siervoerwerpen op het gebied van de bijenteelt. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: Een observatiekast en alle soorten inlandse honing alsmede gezuiverde bijenwas. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: Gebruikte bijenkorven, zes-raams kastjes en verzendkistjes voor zwermen. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: Bijenvolken, in korven en kasten. Desgewenst op tien of zes ramen. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: Enkele spaarkasten en zesraamskastjes. Liefst met voerbakken. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: Een was- en honingspers. Aanbiedingen met prijs aan Bijenstand „De Bijenkorf”, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: Honingbusjes met hengel (2½ kg) à f 0,95 per stuk. Bijenstand „De Bijenkorf”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: Bijenzwermen, in prijzen van f 12,00 tot f 15,00. Bijenstand „De Bijenkorf”, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: Oude en recente bijenliteratuur voor het opbouwen van een bijenteeltliteratuurbibliotheek voor studietoelinden. Brieven aan de heer A. P. Posthumus, Privé laboratorium voor Bijonderzoek”, Schulpweg no. 216, Rotterdam-23 (Holland).

TE KOOP: 6 overwinterde Bijenvolken in kasten, honingslinger, uitgebouwde honingraten, zwavelkast, raampjes, kunst-raat, bijenkap en suiker. Volledig voor beginners. Prijs f 250,—. Te zien en te bevragen bij J. Karsse, Haal 59, Oostzaan.

AANGEBODEN: Kaukasische koninginnen, zwermtraag, produktief en zachttaardig. Rein bevrucht f 30,—. Standbevrucht f 15,—. Spaarkasten met 2,5 bak en voerbak, z.g.a.n. f 40,—. P. J. Romein, Const. Huygenslaan 18, Zeist. Tel. 16501.

Bijenstand H. T. VAN DAM & Zn.

Jubbega (Fr.) - Tel. 05165-382

Wij kunnen U alle materialen leveren op het gebied der bijenteelt voor zeer lage prijzen. Zie onze advertentie in het aprilno. j.l.

Tevens kunnen wij U leveren diverse soorten honing. Vraagt onze honingsprijslijst. Sinds 1926 het voordeligste adres.